

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Tröst åt små och stora drömmare

Lassén-Seger, Maria

Published in:
Opsis barnkultur

Publicerad: 01/01/2019

Document Version
(Referentgranskad version om publikationen är vetenskaplig)

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:
Lassén-Seger, M. (2019). Tröst åt små och stora drömmare: Recension av Jimmy Liaos *När månen glömde*. *Opsis barnkultur*, (3), 48–49.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Blåtonad bilderbokspoesi

Jimmy Liao: *När månen glömde*. Övers. Anna Gustafsson Chen. Mirando, 2019.

Taiwanesisk bilderbok är vi inte bortskämda med. Men tack och lov finns flera av stjärnskottet Jimmy Liaos verk sedan tio år tillbaka på svenska, främst utgivna av Mirando Books som satsar på att ge den svenska bilderboksmarknaden en välbehövlig global vitamininjektion.

När månen glömde (2019) har många av Liaos särdrag: starkt bilddrivet berättande (ofta helt utan text), existentiell tematik, absurda inslag och brett ålderstilltal. Hans bilderböcker följer inga standardmått utan tenderar vara små och mångsidiga i rent bokstavlig bemärkelse, dvs tjocka. De utspelar sig i såväl urbana som suggestivt drömska miljöer, gärna sammanflätade så att jättelika stumma vilda djur ses skymta bland storstadens skyskrapor. Detta grepp, också i form av en jättekärrin som återkommer i flera av hans böcker, talar om för läsaren att vi rör oss i yttre och inre landskap samtidigt. Liaos verk bottenar i att fånga och väcka känslor. Tonläget växlar från roande till oroande absurt, milt vemod till jublande triumf.

Liaos illustrationsstil är lättillgängligt serietecknar-aktig med spröda tuschlinjer och säkra färgval. *När månen glömde* är rakt igenom blå. Färgvalet understryker berättelsens melankoli, i form av "the blues", som går igen i stillsam skymning och dunkel natthimmel. Allvarstonen ljuder redan på försättsbladen innan berättelsen börjar. Där sitter en ung man med nollställd min på kanten av ett balkongräcke i månskenet. På nästa uppslag befinner sig både man och måne i fritt fall. På titelbladet ses några krossade blomkrukor mannen dragit med sig i fallet samt hans ena gula toffel. Var eller hur han landar får läsaren inte veta förrän i slutet av boken.

När månen glömde omfattar flera parallella berättelser såväl i text som i bild. Vissa berättelsespår är uppenbara, andra mer gåtfulla. Det är ett ambitiöst upplägg som tillåter läsaren att gå i dialog med berättelsen, förundras och tolka utifrån egna erfarenheter och referensramar. Greppet ger bilderboken ett genomgripande allålderstilltal då var och en kan förnimma och förstå utifrån sina egna erfarenheter oavsett ålder.

Texten, som översatts till njutbart sparsmakad svenska av Anna Gustafsson Chen, rör sig på flera plan. Dels i form av korta dikter som vänder sig till ett "du" och laddats av en stark känsla av vilshenhet i tillvaron, av att något gått förlorat: "Det du såg ser du inte mer. / Sommarvinden blåser förbi / och på ett ögonblick är den försvunnen. / Det du mindes har du glömt. / Kvar finns bara trädens vajande / skuggor på marken.". Dels skildras ett sagoaktigt äventyr om hur månen plötsligt försvinner, vad det ställer till med och hur en liten pojke lyckas rädda månen och sätta tillbaks den på himlen.

Ett sätt av många att greppa *När månen glömde* är att se pojkens berättelse som en vaken dröm, i vilken barndomsminnen återvänder i förvrängd men betydelsefull form. Kanske är ramberättelsens man på balkongen bokens underförstådda "berättare" som handlost (och ofta ordlost) faller in i sitt eget svindlande medvetande?

Läsaren fångas också av att berättelsen är både brett universell och djupt personlig. Månens försvinnande drabbar mänskligheten i form av såväl klimatkris som existentiell kris: "Det var som om universum / hade övergett vår värld". Månen är människornas ledstjärna. Utan den är de vilsna och olyckliga. Försök att ersätta den med massproducerade attrapper fungerar enbart för stunden. För pojken som hittar den nedstörtade månen antyds i sin tur en familjekris som får konturer av den varma vänskap som växer fram mellan pojke och måne i kontrast till pojkens psykiskt och fysiskt frånvarande föräldrar. "De möttes helt oväntat. / Och värme och ett underbart ljus uppstod / – mitt i mörkret." Pojken vårdar ömt den fallna månen till liv igen och får därmed en trogen och kärleksfull lekkamrat. Samtidigt mister han sina andra vänner och blir allt mer isolerad. I en hommage till Maurice Sendaks förvildade busunge Max i bilderboksklassikern *Where the wild things are (Till vildingarnas land)*, klär sig pojken slutligen i vilddjursdräkt för att få upp den höjdrädda månen på himlafästet igen.

Vad vill då Liao säga? Kanske att ett liv utan mystik, mörker, svärta, omsorg eller riktning gör människan illa. En kan också läsa in en vädjan till människan att leva med, och inte av, naturen. Ävenså en hyllning till barndomens direktkontakt till fantasin och leken som går förlorad när en växer upp. Ingångarna är många och så pass öppna gestaltade att varje läsare ges möjlighet att utforma sin egen utsaga. I sin enklaste form fungerar månen som en hoppets symbol: "Men till och med den / mörkaste natt tar slut. Du ser! / Nu dyker månen upp!".

Liaos *När månen glömde* ger tröst åt små och stora drömmare. "Om vi minns något, / betyder det att det aldrig kan försvinna? / Jag bevarar en drömvärld, / lika lätt och ömtålig som en bubbla. / Glädjen är tillbaka, men sorgen har länge / funnits under ytan." Sömlöst sammanvävs existentiell saga och vidunderlig bilderbokspoesi.

Maria Lassén-Seger